

йдеться у роздумах В.Маяковського („Як робити вірші”), тоді код культури розкривається назустріч ритму тіла, щоб сформулювати інший сенс, сенс прийдешнього. Це протистояння, цей двобій існуюче суспільство (його дискурс) намагаються припинити, що є, на думку Ю.Крістевої і згідно з позицією Р.Якобсона, глибинною причиною смерті, ізоляції, втечі поетів. Подібне бачення мови як ризикованої практики, як розкриття людини назустріч ритму тіла і водночас до історичних переворотів, на думку дослідниці, не стало предметом сучасних лінгвістичних теорій. Тому новим напрямом міждисциплінарного дослідження, базованого на ідеях Р.Якобсона і методології деконструкції, постає синтез історичної епістемології лінгвістики (яка ставитиме питання про мову як осередок і структури у взаємодії суб’єктивного і соціального чинників) і семіології (як переходу власне лінгвістичних досліджень до типології сигніфікативних систем з різними семіотичними матеріалами та соціальними функціями) [1, с.322-324].

1. Крістева Ю. Полілог / Юлія Крістева; [пер з фр. П.Таращук]. – К.: Юніверс, 2004. – 480 с. 2. Маяковский В.В. ВЛАДИМИР МАЯКОВСКИЙ / В.В.Маяковский // Собр. сочинений: в 8 т. – М., 1968. – Т.1. – С.36-56.

Любов Ільницька

м. Київ

СИСТЕМОТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО ВИСВІТЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ АНАЛІЗУ ПАРАДИГМИ "ВИХОВАННЯ МИСТЕЦТВОМ"

У вітчизняному науковому просторі вельми актуальною є проблематика висвітлення площини принципів парадигми "виховання мистецтвом". Роль мистецтва в сучасному виховному процесі значно змінилася. Поряд з динамічними соціокультурними трансформаціями в суспільстві ХХІ століття існують і різноманітні форми художньої діяльності творчої особистості. В культурі сьогодення показник диференціації методів та форм виховання засобами мистецтва значно розширився. Отже і ареал впливовості категорій естетичного виховання розмежовується функціональною приналежністю системотворчого співвідношення "мистецтво – естетичне явище". Науково-методологічний зміст дисциплінарності "виховання мистецтвом" варто прослідкувати, підкреслюючи унікальність, саме в контексті розуміння системи художньо-естетичного знання.

Владислав Татаркевич, обґрунтовуючи ідею системності як цілеспрямовану ідею розвитку історіософської методології, детермінує першопочаток аналізу теоретичного знання двома категоріями – "подиву" і "недовіри". На його думку, мета філософії подиву прагне "усунути хиби та поривається створити систему" [1; 12]. Цей науковий погляд є дотичним і при розгляді онтологічного статусу мистецтва, а також і стосується виховного чинника парадигмального системотворчого підходу щодо аналізу основного понятійного арсеналу естетики.

Зрештою, історичний перебіг накопичення художньо-мистецького досвіду освоєння дійсності дає можливість стверджувати, що ставлення до мистецтва як до системи художньо-естетичного знання набуває чинності вже тоді, коли в Європі розпочинають діяти наукові, навчальні та виробничі художньо-мистецькі заклади освіти. Головна ідея того, що мистецтво дає людині не тільки естетичну насолоду, а й спонукає до навчання та одержання нових естетичних знань, викарбовується у ствердному принципі парадигми "виховання мистецтвом": художньо-естетичне знання – це знання високодуховне, абсолютне і впливове.

Настанова на прагнення до інтегрованої понятійної сутності мистецьких явищ втілюється у новітньому "системобаченні" аналітичного відкриття понятійних сфер творчої особистості. Як саме розуміє мистецтво діяч? Так, Теодор Адорно вважав, що "мистецтво є соціальна антитеза суспільству, а тому й не виводиться із нього безпосередньо. Структура його сфери відповідає структурі внутрішнього світу людини як простору його естетичних уявлень" [2; 38]. Мистецтво, згідно з концепцією "виховання мистецтвом" – це не тільки певним чином організована галузь естетичних знань, а й діюча в межах суспільства, незалежно від його ідеологічних настанов, соціально-естетична система, в якій формується увесь спектр людських цінностей.

Практичне застосування теоретичних настанов концепції "виховання мистецтвом" реалізуються на сьогоднішній день в розширенні методологічного простору сфери естетичного виховання. Так, російська дослідниця Тетяна Смирнова формулює мету концепції "виховання мистецтвом", підкреслюючи необхідність прикладів освоєння видової специфіки мистецтва в контексті його виховного чинника [3].

Духовні цінності людства, уособлюючи предметність традиційності світосприйняття, стверджують гуманістичні принципи мистецького простору, але в даному разі, утворюють й ще один системотворчий світ –

систему прикладів мистецтва, а це, в теоретичній структурності відтворюється у двох площинах, виступаючи як:

- особливий світ художньо-естетичного надбання людства
- узагальнення і моделювання педагогічних інновацій як системотворчої виховної практики.

Увагу наукового товариства слід звернути і на те, що інноваційність теоретичного шляху підкреслюється ще й ідеєю входження до загального змісту концептуально обраного кола принципу "естетичного самовиховання особистості", яке, в свою чергу, структурно пов'язане з понятійним комплексом "система прикладів мистецтва". Принцип естетичного самовиховання дозволяє розкрити сутність змін комунікативної площини світозбагачення особистісного простору, адже крізь цей теоретичний механізм відбувається подвійна трансформація духовного світу особистості. По-перше, це шлях психологічного самовдосконалення, а, по-друге, це постійне бажання відчувати рух змін, накопичуючи візуальну систематику, сприймаючи системотворчий світ вже як систему прикладів мистецтва. Стосовно психологічного самовдосконалення особистості, слід підкреслити, що цей вияв відбувається саме в момент її безпосередньої "зустрічі" з об'єктом мистецтва, коли не розум, а почуття прагнуть відобразити "образ світу" як гармонійного осередку в душі людини. Абстрактне мистецтво, змінивши канони попередньої епохи, відтворює історично-об'єктивні причини оновленого ставлення до завдань виховної функції мистецтва, розширюючи академічність поглядів на систему прикладів мистецтва. Тому варто зрозуміти, що художньо-естетичні зміни в суспільстві відбуваються не тільки завдяки науково-технічному прогресу як рушійної сили інноваційності вже існуючих змін, але й завдяки діяльності такого естетичного принципу, як естетичне самовиховання особистості, а це, в свою чергу виявляється вже, як самовиховання особистості засобами і прикладами мистецтва.

Однією з головних ідей сьогодення є освоєння потужності інформаційного простору. Залучаючи зазначену парадигму до контекстних проблем наукових обрив майбуття, слід обмовитись і про необхідність зосередженої уваги і щодо новітніх інформаційно-освітніх технологій. Відповідно, це і надає змістовності понятійним колам аналітики системотворчості виховної сили мистецтва, викарбовуючи предметний світ багатозначними сутнісними елементами, аналізуючи ідею гармонійного розвитку особистості.

Важливість науково-теоретичного огляду розглянутої парадигми стверджується інноватикою, практичною метою оглянутих принципів

художньо-естетичної сфери, розширюючи розуміння сутності впливу мистецтва на повсякденність часу. Зазначений авторський підхід аналізує саме мистецтво як складну багатовекторну художньо-естетичну систему. Отже, взаємопоглиблення наукових налаштувань на виявлення системотворчих чинників дослідження вектору окресленої проблематики принципів аналізу парадигми "виховання мистецтвом" підкреслює механізми залучення отриманих результатів на розвиток естетично-виховної сфери буття.

1. Татаркевич В. *Історія філософії. Т. 1: Антична і середньовічна філософія/ Пер. з пол.* – Львів: Свічадо, 1997. – 456 с.

2. Адорно Т. В. *Естетическая теория: Пер. с нем.* – М.: Республика, 2001. – 527 с.

3. Смирнова Т. И. *Интерпретация: из серии бесед "воспитание искусством или искусство воспитания".* – М., 2001. – 367 с.

Ореста Возняк

Прикарпатський національний університет
імені В. Стефаника, м. Івано-Франківськ

ОСОБИСТІТЬ В ПРАВОСЛАВНОМУ БОГОСЛОВ'І

Осмислюючи незмінні людські питання чи нові проблеми, які гостро постають перед нами, в контексті християнської традиції, одним з найперших обов'язків науковця сьогодні постає постійне звіряння та співвідношення сучасної наукової термінології з тими формулюваннями, які стали основою християнської традиції. Розкриваючи зміст поняття «особистість», ми просто не можемо оминати текстів Отців Церкви, які формулювали поняття християнської традиції на Вселенських Соборах. Більшість дослідників сходяться на тому, що християнська антропологія тісно пов'язана з теологічними поняттями (Й. Зізіулас, Х. Яннарас, О. Клеман, Керн, Калліст (Уер), В. Даренський, К. Преображенская). Яскравим прикладом православної антропології є творчість В. Лосського, який формулює особистість людини аналогічна Божественній Іпостасі, і її зв'язок з загальнолюдською природою є відображенням взаємовідносин Іпостасей і Сутності в Св. Трійці. Для мови, яка виросла на основі античної культури, була характерною відсутність будь-якого позначення особистості, тому що латинське *persona* і грецьке *πρόσωπον* позначали обмежувальний, оманливий та ілюзорний аспект індивідууму; не лице, що відкриває особистісне буття, а